

TUKIRAHOITUS TUOTEKEHITYSPROJEKTILLE

Kuljetusyritys xxx

Eriksson Liisa

Opinnäytetyö
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

2017

Kaupan ja kulttuurin koulutusala
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

Tekijä	Liisa Eriksson	Vuosi	2017
Ohjaaja	Joonas Koivumaa		
Toimeksiantaja	Kuljetusyritys xxx		
Työn nimi	Tukirahoitus tuotekehitysprojektille- xxx	Kuljetusyritys	
Sivu- ja liitesivumäärä	44 + 1		

Tämä opinnäytetyö oli osa toimeksiantajan liiketoiminnan kehitystyötä ja sen tavoitteena oli antaa tietoa toimeksiantajalle yritystuista, niiden hakemisesta sekä hakukriteereistä. Työssä vertaatiin kattavasti yritystukirahoittajia ja tarjolla olevia yritystukia sekä niiden ehtoja ja kriteerejä. Yritystuen hakeminen ja siihen liittyvät erityispiirteet käytiin läpi vaiheittain.

Työ toteutettiin laadullisena kehittämistutkimuksena. Tutkimuksen aineisto koostui teoretiedosta, toimeksiantajan haastatteluista sekä tukirahoitusasiantuntijoiden teemahaastatteluista. Teoreettisessa osassa käytiin läpi eri tukirahoitusmuodot ja niiden tarjoajat sekä hakemisen ehdot, kriteerit sekä hakuprosessi. Empiirisessä osassa tutkittiin yritystukien hakemiseen liittyviä seikkoja sekä toimeksiantajan tuotekehitysprojektin soveltuvuutta tukirahoitettavaksi hankkeeksi.

Tutkimuksessa löydettiin toimeksiantajalle sopivia tukirahoitusmuotoja ja kerättiin yhteen tiedot hakuprosessista. Rahoittajilla on tarkat ja tiukat kriteerit yritystuille ja päätettäessä haettavaa yritystukea on nämä huomioitava. Tuotekehitysprojekti on vielä alkuvaiheessa, mutta riippuen sen tulevasta suunnasta voi toimeksiantaja työn tietojen pohjalta edetä suunnitelmissaan tukirahoituksen hakemiseen.

Avainsanat

yritystuet, tukimuodot, kehittämissuunnitelmat, tuotekehitys

School of Business and culture
Degree Programme in Business Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Liisa Eriksson	Year	2017
Supervisor	Joonas Koivumaa		
Commissioned by	Carrier xxx		
Subject of thesis	Funding for product development project- Carrier xxx		
Number of pages	44 + 1		

The objective of this study was to gather information about financial aids for the product development project for the commissioner. The study was a part of the commissioner's business development project. The study compared the features of the existing subsidies and financing for product development, along with their terms, conditions and criteria.

The study was conducted as a qualitative action research. The research material consisted of related theory, the interviews of the commissioner and the business subsidies specialists. The theoretical part gathers information about the different kinds of business subsidies and their financiers, and the terms and criteria they consist of in the application process. In the empirical part, the suitability of the commissioner's product development project, to be financed by business subsidies and the application procedures was researched.

As a result, several possible business subsidies were found for the commissioner. The financiers have strict terms and criteria regulations for their funding, which should be taken in to consideration when applying. In this thesis, the survey about these business subsidies and application process will provide important information for the commissioner in the next phase of the product development project.

Key words business subsidies, forms of support, development projects, product development

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus	5
1.2	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	6
1.3	Laadullinen kehittämistutkimus	7
1.4	Tutkimuksen keskeiset käsitteet	8
2	TUKIRAHOITUS	9
2.1	Tekes	13
2.2	ELY-keskus.....	14
2.3	Maaseuturahasto	15
2.4	EU-rahoitus	17
2.5	Finnvera Oyj.....	17
3	TUTKIMUS.....	19
3.1	Teemahaastattelu	19
3.2	Haastattelun toteutus	20
4	KERÄTTY AINEISTO.....	22
4.1	Tuen hakeminen	24
4.2	Tuen maksaminen	25
4.3	Muuta huomionarvoista.....	26
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	28
5.1	Mahdolliset tukirahoitusmuodot	28
5.2	Eri tukirahoitusmuotojen ehdot ja kriteerit.....	29
5.3	Tukirahoituksen hakuprosessi	32
6	POHDINTA.....	34
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	40

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Toimeksiantaja on muuttamassa kuljetusyrityksensä suuntaa alalla vallitsevan hintakilpailun ja kuljetusliikkeen raskaan kulurakenteen vuoksi. Toimeksiantaja pyrkii kehittämään liiketoimintaansa pois jakelukuljetuksista, ja uusi liiketoiminta-ajatus on jo olemassa. Uudessa liiketoiminnassa toimeksiantaja jatkojalostaa uutta tuoteidea, ja aloittaa myyntitoiminnan tuoteidean avulla. Toimeksiantajan tavoitteena on kehittää liiketoimintaansa kannattavampaan suuntaan, ja aloittaa projektimuotoinen kehitysprojekti.

Opinnäytetyöni on osa toimeksiantajan liiketoiminnan kehitystyötä, ja sen tavoitteena on antaa tietoa toimeksiantajalle yritystuista, niiden hakemisesta sekä hakukriteereistä. Opinnäytetyön tulokset toimivat pohjana rahoituksen hakemiselle. Opinnäytetyön tavoitteena on vertailla kattavasti tarjolla olevia yritystukia ja kehitysrahoituksia sekä niiden ehtoja ja kriteerejä. Yrityksen suunnitteleman tuotekehitysprojektin alkuinvestointi on suuri ja yritys toivoo löytävänsä hankkeelle sopivan tukirahoituksen nopeuttamaan hankkeen käynnistämistä.

Useiden tukimuotojen ja organisaatioiden sekä vaihtuvien ohjelmakausien seasta oikean tiedon löytäminen voi olla haastavaa. Teoriaosuuden tarkoituksena on kerätä kattavasti tietoa tukirahoitusta tarjoavista organisaatioista, tukirahoituksen ehdoista ja kriteereistä sekä tukirahoituksen hakemisesta. Tukirahoituksen ajantasainen tieto löytyy internetistä, kattavaa lähdekirjallisuutta ei ole.

Teemahaastattelut tukirahoituksen asiantuntijoiden kanssa antoivat teorialle lisää merkitystä sekä käytännön ja kokemuksen tuomaa tietoa. Saatu aineisto järsensi aiemman tiedon ja toi näkemystä teoriaan. Haastatteluista sain ohjeistusta tuotekehitysprojektissa etenemiseen toimeksiantajaa varten.

Opinnäytetyössä tehdään laadullisena toteutettava kehittämistutkimus, joka vastaa toimeksiantajayrityksen tarpeeseen mahdollisten tukirahoitusmuotojen löytämiseen sen tuotekehitysprojektille. Työssä löydettyjen ratkaisujen pohjalta toimeksiantajayritys voi jatkaa tukirahoituksen hakemiseen.

Mirva Kirvesniemi (2013) ja Olga Boriskova (2013) ovat omissa opinnäytetöissään käsitelleet tukirahoitusta case-yritysten hankkeille. Tukirahoitukseen kartoitettu teoretieto on ollut lähdeaineiston pohjalta kirjoitettua, eikä kyseisiin töihin ole liitetty asiantuntijoiden tuomaa käytännön läheistä aspektia. Minun työni käsittelee sekä ajantasaisen tiedon tukirahoituksesta, että syventää tietoa haastattelujen avulla.

Mainostoimisto Fulmore (2017) on koostanut oppaan tukirahoituksista pk-yrityksille. Oppaassa on kattavasti ja selvästi esitetty kuvaus tukirahoituskentästä. Opasta on yrityksen vaikea löytää, vaikka se olisi hyödyllinen monille tukirahoituksesta tietoa kaipaaville. Toivottavaa olisi, että ministeriö pystyisi tuottamaan yhtä selkeän, kattavan ja yrityksiä palvelevan yhteenvedon tukirahoituksista.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön aiheenani on sopivimman tukirahoitusratkaisun löytäminen toimeksiantajayrityksen tuotekehitysprojektille. Tutkimusongelmana on tutkia ja vertailla eri tukirahoitusmuotoja ja löytää sopiva tukirahoitus käynnistämään toimeksiantajan innovoima tuotekehityshanke. Opinnäytetyö on rajattu koskemaan vain osaa koko laajasta tuotekehitysprojektista. Tukirahoituksen löytäminen on projektin keskeinen kysymys ja se määrittelee sen jatkon. Mikäli tukirahoitusta tuotekehitykseen ja lanseeraamiseen ei löydy, voi projektin jatko aikataulun mukaisesti olla epävarmaa.

Tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä on:

- Mitä tukirahoituksia toimeksiantajan on mahdollista hakea tuotekehitysprojektilleen?

Lisäkysymyksinä ovat:

- Mitä ehtoja ja kriteerejä eri tukirahoitusmuodoissa on?
- Mitä huomioitavaa tukirahoituksen hakuprosessissa on?

Vertailen työssäni toimeksiantajan tuotekehitysprojektille mahdollisia tukirahoitusmuotoja ja syvennyn kriteerien ja ehtojen erittelyyn. Käsittelem työssäni myös tukirahoituksen hakemiseen liittyviä toimintoja käytännön tasolla. Toimeksiantaja

saa työstäni konkreettista tietoa mahdollisista tukirahoitusmuodoista ja niiden ehdoista ja kriteereistä sekä hakuprosessin etenemisestä käytännössä.

1.3 Laadullinen kehittämistutkimus

Opinnäytetyöni toteutetaan laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus kuvaa todellista elämää sillä pyritään ymmärtämään käytäntöä työelämän lähtökohdista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161). Valitsin laadullisen menetelmän koska osallistun itse aktiivisesti tuotekehitysprojektiin ja haluan löytää ratkaisun yrityksen ongelmaan.

Opinnäytetyö pyrkii ymmärtämään ilmiöitä ja ratkomaan ongelmia. Tutkimus on Kanasen (2012) mukaan silta teorian ja empirian välillä. Kehittämistutkimuksessa Edelssonin (2002) mukaan tutkimus ja kehittämistyö etenevät syklisesti, ja näin ollen uuden tiedon avulla voidaan löytää paremmin sopivia toimintoja prosessin aikana. McIntyre (2007) taas sanoo, että kehittämistutkimuksen avulla kehitetään teorian muokkaamia käytäntöjä kaikkien tutkimukseen osallistuvien käyttöön. Valitsin menetelmäksi laadullisen kehittämistutkimuksen, ja tarkoituksena on löytää tälle tuotekehitysprojektille mahdolliset tukirahoitukset.

Tutkimusta varten olen haastatellut kahta tukirahoituksen parissa työskentelevää asiantuntijaa. Haastattelut on toteutettu teemahaastatteluna, toinen puhelimitse ja toinen kasvokkain. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelu selvittää teoriasta johdettujen teemojen avulla tutkittavaa asiaa tarkemmin ilman tarkkaa kysymyspohjaa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48.)

Alasuutarin (1999, 31–32) mukaan havainnointi osaltaan johtaa tutkijaa ratkaisun jäljille. Havainnot ovat johtolankoja ja merkkejä joiden avulla tutkija lopulta päätyy tutkimustuloksiin tarkasteltuaan asiaa kriittisesti. Haastatteluista kerätty aineisto on luokiteltu ja analysoitu sisältöanalyysin avulla ja kirjoitettu raportoitavaan muotoon.

Toimeksiantaja yrityksen tilaa ja tuotekehitysprojektia olen selvittänyt avoimella strukturoimattomalla haastattelulla. Haastatteluja on suoritettu useita ja ne on analyysin jälkeen tarkastettu yrityksen puolesta. Toimeksiantajan odotukset työn suhteen avautuvat haastatteluissa niin sanallisen kuin sanattoman, havaittavan

viestinnän avulla. Toimeksiantajan viestintä avautui paremmin tutkimalla kokonaisuutta. Vastaajan mielipiteitä ja tunteita selvitettyä strukturoimaton haastattelumuoto tekee haastattelutilanteesta reaktiivisen keskustelun. (Hirsjärvi ym. 1997, 209.)

1.4 Tutkimuksen keskeiset käsitteet

De minimis-tuki

EU:n valtiontukisäännön vähämerkityksellisen tuen säännös. Säännöksen mukaan yritykselle voidaan myöntää enintään 200 000 euron tuki kolmen peräkkäisen verovuoden aikana ilman ennakoilmoitusta komissiolle, koska tuen määrä on merkitykseltään vähäistä. Maanteiden tavarankuljetuspalveluja tarjoaville yrityksille tuen käytön kohdetta on rajoitettu ja tuen enimmäismäärää laskettu 100 000 euroon. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015; Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Hanke

Tässä työssä hankkeella tarkoitetaan yrityksessä projektin kaltaista etukäteen suunniteltua rajattua tekemistä, joka on oma kokonaisuutensa erillisenä muusta yrityksen toiminnasta.

Tuotekehitys

Tuotekehityksen tavoitteena on luoda tai parantaa jo olemassa oleva tuote myytäväksi. Kehittämistoiminta saa havaintojen tai tutkimuksen kautta saavutetun tiedon jolla tuotetta tai menetelmää voidaan tehdä paremmaksi.

Yritys-Suomi-sivusto

Yritysten käyttöön tarkoitettu palvelu auttamaan yrityksen toiminnassa. Palvelusta löytyy hyödyllistä tietoa ja neuvoja yrityksen toiminnan eri vaiheisiin. Yritys-Suomi-sivusto on työ- ja elinkeinoministeriön alainen.

2 TUKIRAHOITUS

Suomessa on tarjolla pk-yritysten kehittämiseen useita julkisia tukimuotoja. Tuet vaihtelevat eri rahoitus- ja hankekaudesta toiseen, ja niitä myöntäviä organisaatioita on useita. Jokaisella tuella on oma kriteeristö rahoituksen myöntämiseen, ja ne vaihtuvat kausien mukaan. (Fulmore 2017, 2.)

Yritys voi hakea tukirahoitusta yrityksen, tuotteen tai palvelun kehittämiseen, laajentumiseen ja kansainvälistymiseen. Tuettavan hankkeen on oltava yrityksen normaalista toiminnasta poikkeava ja sillä on oltava kannattavan toiminnan edellytykset ja suuri vaikutus yrityksen toimintaan. (Yritys-Suomi 2016a.)

Yrityksen hankkeen rahoitukseen ajantasaista tietoa löytyy internetistä. Eri rahoituksen tarjoajat päivittävät uusimmat rahoituslinjaukset sekä rahoitusmuotonsa omille sivustoilleen. Työ- ja elinkeinoministeriön alaiselle Yrityssuomi.fi sivustolle on kerätty myös paljon tietoa rahoituksesta. Kemilän (2016) mukaan sivustot eivät kuitenkaan kata kaikkea tarvittavaa tietoa, ja hänen mukaansa helpoiten yrityksen tarvitseman tiedon saa alueellisista yrityspalveluista.

Tukirahoitus on valikoidusti vain osalle yrityksiä tarkoitettua rahoitusta ja se on yritykselle markkinaehtoista rahoitusta edullisempaa. Tukirahoitus voi vääristää kilpailua, ja se saattaa vaikuttaa EU:n sisäkauppaan. Yrityksellä on mahdollisuus hakea rahoitusavustusta toiminnalleen eri instansseista. Tukirahoitusta myönnetään yrityksen, tuotteen tai hankkeen kehittämiseen, yrityksen laajentumiseen ja kansainvälistymishankkeisiin. Tukirahoittaja asettaa jakamalleen avustukselle tietyt kriteerit, ja yrityksen tai sen hankkeen on täytettävä ne jotta rahoitusta myönnetään. Rahoittajat myöntävät rahoituksen yrityksen täyttämän hakemuksen pohjalta omien rahoituslinjaustensa ohjaamina. Suoraa tukirahoitusta ei tarvitse maksaa takaisin, ellei esiinny väärinkäytöstä. Rahoittajat vaativat kuitenkin seurannan myöntämälleen avustukselle, ja yrityksen on mahdollisesti laadittava raporteja hankkeen edistymisestä. (Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä 429/2016 1–5§; TEM 2012, 11–20.)

Suomessa oli vuonna 2015 yhteensä 337 025 yritystä, joista yhdeksän prosenttia eli 30 453 yritystä sai yritystoimintaan kohdistuvaa tukirahoitusta. Tukirahoitukseksi tässä kohtaan huomioidaan niin suora tuki, laina kuin takaus. Suurin osa

yrittäjistä luokiteltiin mikroyrittäjiksi, ja niiden saamat suorat yritystuet olivat vuonna 2015 181 866 euroa. Tukirahoitukseen on huomioitu maksetut suorat tuet työ- ja elinkeinoministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä ja Tekesiltä. (Suomen virallinen tilasto (SVT) 2015.)

Taulukko 1. Yritysten kokoluokat (Maaseutuvirasto 2017,4)

YRITYKSEN KOKO	HENKI- LÖSTÖ	JA / TAI	LIKEVAIHTO	JA / TAI	TASE
MIKRO- YRITYS	ALLE 10	JA	ALLE 2 MILJ. EUR	TAI	ALLE 2 MILJ. EUR
PIENYRITYS	ALLE 50	JA	ALLE 10 MILJ.EUR	TAI	ALLE 10 MILJ.EUR
KESKISUURI YRITYS	50-249	JA	ALLE 50 MILJ.EUR	TAI	ALLE 43 MILJ.EUR
PK-YRITYS	ALLE 250				
SUURYRITYS	250 <	TAI	YLI 50 MILJ. EUR	TAI	YLI 43 MILJ.EUR

Suomen yritykset on jaoteltu kokonsa puolesta eri nimityksiin. Taulukossa 1 on esitetty henkilöstön, liikevaihdon ja taseen vaikutusta kokoluokitukseseen. Mikroyrittäjissä henkilöstöä on alle kymmenen, ja joko sen tase tai liikevaihto on alle kaksi miljoonaa euroa. Pienyrityksessä henkilöstöä on 11–49, ja joko sen liikevaihto tai tase on alle kymmenen miljoonaa euroa. Keskisuurissa yrityksissä henkilöstöä on 50–249, ja sen liikevaihto on alle 50 miljoonaa euroa tai tase alle 43 miljoonaa euroa.

Mikroyrittäjä, pienyritys ja keskisuuri yritys muodostavat yhdessä pienet ja keskisuuret eli pk-yritykset. Mikäli yrityksessä on henkilöstöä 250 henkilöä tai enem-

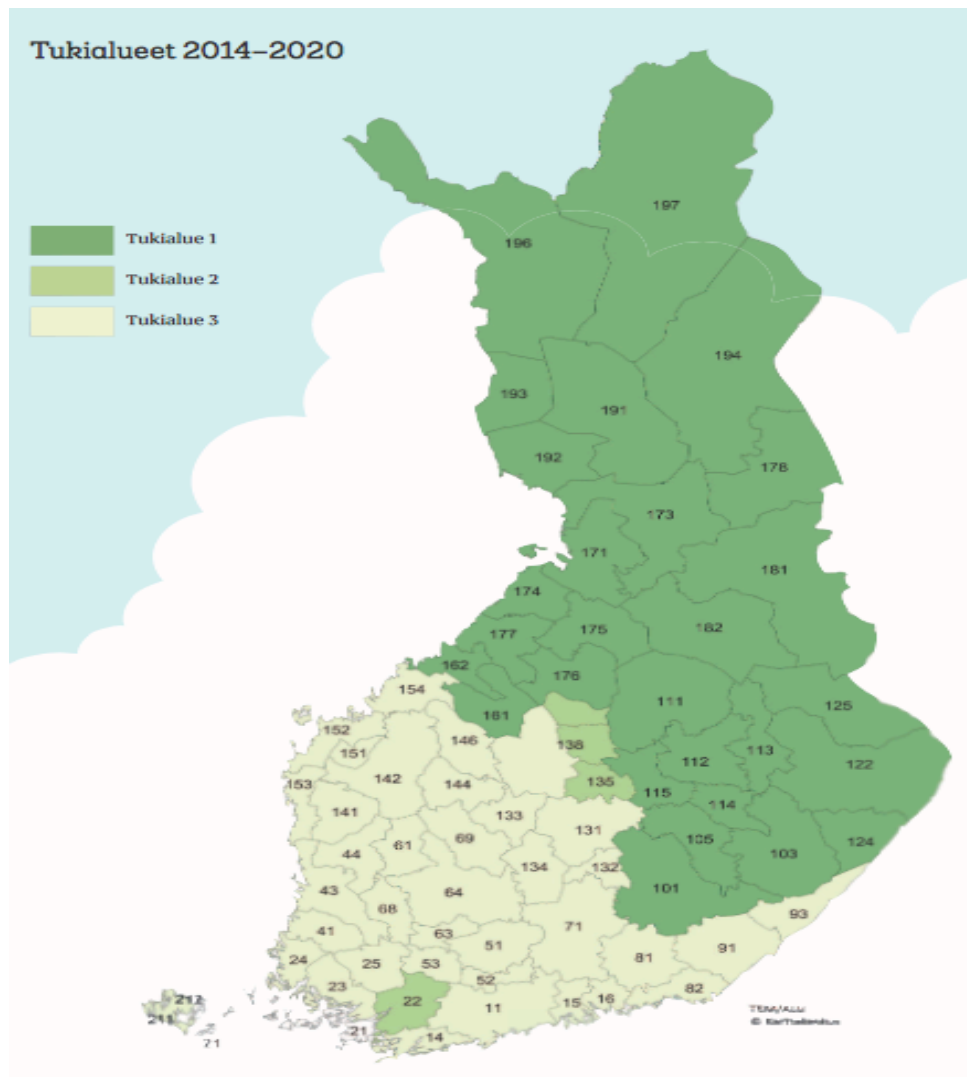
män, sen katsotaan olevan suuryritys. Suuryrityksiä ovat yritykset, joiden liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa tai tase yli 43 miljoonaa euroa, henkilöstömäärästä riippumatta. (Maaseutuvirasto 2017, 4–5.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan tukirahoituksen tarjoajia. Työ keskittyy tämän kyseisen tuotekehitysprojektin kannalta olennaisiin tukirahoituksiin. Tukirahoituksesta olen kerännyt tietoja eri tukirahoitusta myöntävien organisaatioiden materiaaleista sekä luotettavista, yhteenvetona tukirahoituksesta tarjoavista lähteistä.

Tukirahoituksen määrään vaikuttavat yrityksen koko ja yrityksen sijainti tukialueellaan. Maantieteellinen sijainti määrittää tukialueen ja sen myötä tukiprosentit. Sijainti vaikuttaa haettavientukien määrään, sillä jokaisella tukialueella on omat maksimitukitasot.

Kuviossa 1 esitetään maantieteellisesti alueiden jakautuminen eri tukialueisiin. Tukialueita on yhteensä kolme ja pinta-alallisesti suurin alue on tukialue I. Tukialue II on pinta-alallisesti pieni alue. Tukialue III on asukasmäärältään mitattuna suurin alue. Kartalla on nähtävissä myös maa- ja seutukuntarajat. (Maaseutuvirasto 2017.)

Tukialueille on määritelty Valtioneuvoston taholta maksimaaliset tukitasot. Alueiden välillä katsotaan olevan eroa yritystoimintamahdollisuuksissa muun muassa resurssien epätasaisella jakautumisella. Kriteerit tukialueille tulevat EU:lta ja keskeisenä erona katsotaan työttömyysastetta, bruttokansantuotetta sekä maantieteellisiä erityispiirteitä. Pohjois-Pohjanmaa kuuluu Itä- ja Pohjois-Suomen muodostamaan tukialueeseen I. (Kuvio 1.) Tukialueella maksimitukimäärät ovat maan korkeimmat. (TEM 2014.)

Kuvio 1. Tukialueet kartalla (Maaseutuvirasto 2017, 3)

Julkisten tukirahoituksen maksimitukitasot 2014–2020 Pohjois-Pohjanmaalla ovat:

Tukialue I (Itä- ja Pohjois-Suomi)

Suuret yritykset	15 %
Keskisuuret yritykset	25 %
Pienet yritykset	35 %.

Tukimäärissä huomioidaan tukikumulaatio eli kaikkien hankkeeseen liittyvien tukirahoitusten yhteenlaskettu tuki voi olla maksimitukitason mukainen. (ELY-keskus 2015.)

2.1 Tekes

Teknologia- ja innovaatiopolitiikkaa toteuttavan Innovaatorahoituskeskus Tekesin toiminnan tulisi uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, parantaa tuotavuutta ja työelämän laatua, lisätä vientiä sekä luoda työllisyyttä ja hyvinvointia. Se myös hoitaa valtionapuviranomaisen tehtäviä liittyen elinkeino-, energia- ja ympäristöpoliittisiin tukiin. (Laki innovaatorahoituskeskus Tekesistä 1:3 §.)

Tekes tarjoaa innovaatorahoitusta yrityksille, tutkimusorganisaatioille ja julkisten palvelujen tuottajille. Tärkein rahoituksen kohderyhmä on kansainvälistyvät ja kasvua hakevat pienet ja keskisuuret yritykset. Tekesille esitetyt projektit kilpailevat keskenään rahoituksesta ja Tekesin asiantuntijoiden laajasti tuntema kotimainen ja kansainvälinen tutkimus- ja kehittämistoiminta on niiden vertailukohtana. Tekesin on pitkällä tähtäimellä tarkoitus tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksesta synnyttää yhteiskunnalle enemmän verotuloja kuin niitä on sijoitettu. (Tekes 2016b.)

Tekes myöntää pk-yritykselle tutkimus- ja kehitysavustusta yrityksessä tehtävään tutkimustyöhön. Työn tuloksena ei voi syntyä uutta tuotetta tai palvelua, vaan sillä kartutetaan tieto- ja osaamisperustaa yrityksessä. Mikäli yritys täyttää avustuksen myöntämiseksi asetetut ehdot, voi se saada avustuksena jopa 65 % kokonaiskustannusten määrästä. Avustus maksetaan yritykselle toteutuneiden kustannusten mukaisesti jälkikäteen ja vain niistä kustannuksista, jotka ovat aiheutuneet aikaisintaan hakemuksen jättöpäivänä. Avustuksen tarkoitus on rahoittaa luovaa tutkimusta ja yhteistyötä tutkimuslaitosten ja yliopistojen kanssa. (Tekes 2016b.)

Tekes voi myös rahoittaa kansainvälisyyttä havittelevan yrityksen tuote- tai palvelupilotointia ja kehittämistyötä lainalla. Laina on tarkoitettu lähellä kaupallistumista olevien hankkeiden toteuttamiseen. Laina on yritykselle edullista ja yleensä vakuudetonta. Mikäli projekti epäonnistuu ja pilotointi tai tuotekehitys eivät hyödytä yrityksen liiketoimintaa, voidaan osa lainasta muuttaa avustukseksi. (Tekes 2016b.)

Kustannuksiksi hyväksytään menoja, jotka ovat aiheutuneet projektista sen kestoaikana, kustannukset on kirjattu tuen saajan kirjanpitoon ja ne ovat nettomääräisinä ja arvonlisäverottomina. Kaikkien menojen tulee olla maksettuina rahana silloin, kun menot ilmoitetaan Tekesille; kuitenkin lainaa maksun saajalta ei hyväksytä menoksi. Tuen saajan on pyydettäessä toimitettava Tekesille tietoja ja dokumentteja kustannuksista, ja Tekesillä on oikeus tarkastaa laskentajärjestelmän luotettavuus. (Tekes 2016d, 2–3.)

Digiboosti-rahoitus on kustannuksiltaan maksimissaan 100 000 euron kokoisille hankkeille tarkoitettua avustusta yrityksen digitalisuuden ymmärtämiseen ja hyödyntämiseen kansainvälisessä kasvussa. Yrityksellä on kykyä ja halua muuttaa yrityskulttuuriaan digitalisuutta hyödyntäen. Sen on mahdollista hankkia uutta digiosaamista yritykseen joko rekrytoimalla tai ostamalla asiantuntijapalveluita avustuksella, jonka määrä on 50 prosenttia hankkeen hyväksytyistä kuluista, kuitenkin maksimissaan 50 000 euroa. Yritys rahoittaa itse puolet projektista. (Tekes 2017b.)

2.2 ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on Suomen valtion alueellisia toimeenpano- ja kehittämistehtäviä Suomessa hoitava hallintoelin, joka toimii työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa. ELY-keskuksia on 15 ja ne on jaettu alueittain. ELY-keskuksen yksi kolmesta vastuualueesta on elinkeino, työvoima, osaaminen ja kulttuuri. Toiminnan tavoitteena on elinkeinoelämän menestys. (ELY-keskus 2016a.)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöministeriö voi myöntää kasvukykyisille ja -haluileille pk-yrityksille avustusta yritysten toiminnan, tuotteen tai palvelun kehittämiseen. Avustuksen tarkoituksena on saattaa aiottu hanke laadukkaammin ja laajemmin valmiiksi tai ylipäätään mahdollistaa yrityksen kehittämistoimet, jotka ilman tukirahoitusta jäisivät toteutumatta. (ELY-keskus 2015, 3.)

Investointitukea myönnetään yrityksen toiminnan kannalta merkittäviin investointihankkeisiin. Avustus on harkinnanvaraista valtionavustusta ja sitä voidaan myöntää rajatulle merkittävälle hankkeelle, jolla on suuri vaikutus yritykselle.

Hankkeen on poikettava yrityksen normaalista toiminnasta ja kokonaiskustannusten on oltava vähintään 10 000 euroa. Avustusta saavalla yrityksellä täytyy olla edellytykset jatkuvaan ja kannattavaan toimintaan. Avustuksella hankittua omaisuutta ei saa myydä tai luovuttaa ennen kolmen vuoden määräaika. Tämä on sääntö, mutta siitä poikkeuksen tekevät tarkoituksenmukaisuusnäkökulma tai työkyvyn menetys. Avustuksen saajan tulee rahoittaa investoinnin hankintamenoista vähintään 25 prosenttia sellaisella rahoituksella, jossa ei ole julkisen rahoittajan myöntämää rahoitusta. (ELY-keskus 2015; Yrityssuomi 2015.)

ELY-keskuksen yrityksen kehittämisrahoitus on yritykselle myönnettävää avustusta yritystoiminnan kokonaisvaltaiseen kehittymiseen sekä liiketoiminnan parempien edellytysten saavuttamiseen. Avustuksella voidaan luoda uutta liiketoimintaa tai kehittää jo olemassa olevaa. Uusien tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen kuuluu myös avustuksen piiriin. Avustusta hakevilla yrityksillä tulee olla halu ja valmius merkittävästi kehittää liiketoimintaansa sekä tähdätä kasvuun ja kansainvälistymiseen. Kehittämisavustusta voidaan myöntää pk-yrityksen kehittämistoimenpiteisiin maksimissaan 50 prosenttia hankkeen hyväksytyistä kuluista sekä investointeihin kymmenestä kolmeenkymmeneentoiseen prosenttiin. Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) osallistuu kehittämishankkeiden rahoittamiseen 50 prosentilla avustuksen määrästä. (ELY-keskus 2016a.)

2.3 Maaseuturahasto

Nouseva Rannikkoseutu on ELY-keskuksen alainen tukirahoitusta Leader-hankkeille puoltava toimintaryhmä. Nousevan Rannikkoseudun tukirahoitukset maksetaan maaseuturahastosta ja niiden lopullisesta myöntämisestä päättää ELY-keskus. Nousevan Rannikkoseudun rahoitusteemoina ovat hyvä elämä, elinvoimaisuus, ympäristö ja nuoret, ja sen toiminta-alueena on Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki, Lumijoki, Liminka, Tyrnävä sekä Hailuoto. Elinvoima-teeman rahoittamien hankkeiden tarkoitus on muun muassa parantaa yritysten kannattavuutta, tuottavuutta, uusiutumista ja vahvistaa kilpailukykyä. Rahoitettavia yrityksiä ovat pääsääntöisesti 1–2 henkilötyövuotta työllistäviä, joko aloittelevia tai omaa toimintaansa kehittäviä yrityksiä. Rahoituspäätöksissä painotetaan luovaa ja kokeilevaa innovaatiotoimintaa, verkostomaista toimintaa sekä pohjoista ulottavuutta eli

kansainvälistymishankkeita Pohjoismaiden, Baltian ja Venäjän kanssa. (Nouseva Rannikkoseutu 2016a.)

Maaseuturahastosta rahoitettavien yritysten tulee sijaita maaseudulla. Koko Pohjois-Pohjanmaan alue katsotaan olevan maaseutualuetta pois lukien Oulun kaupungin keskustasta rajattua aluetta. Vaikka maaseuturahasto linjaa rahoituksen pääpainon kohdistuvan ydinmaaseudulle ja harvaan asutulle maaseudulle, voidaan rahoitusta myöntää myös kaupungin alueelle. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta arvioidaan 40 prosenttia rahoituksesta suuntautuvan yritystukiin. (ELY-keskus 2014a, 14.)

Nousevan Rannikkoseudun yritystuet on tarkoitettu pienille, maksimissaan 50 henkilötyövuotta työllistäville yrityksille, jotka toimivat Nouseva Rannikkoseutu Ry:n alueella. Yrityksen on oltava riippumaton; tytäryhtiölle tukea ei voida myöntää. Perustamistukea voidaan myöntää yritystoiminnan aloittamiseen, mikäli aloittava yrittäjä ei ole perustanut uusia yrityksiä ennen 1.1.2014 pois lukien maatalousyritykset. Jo toimivalle yritykselle tukea voidaan myöntää liiketoiminnan uudistamiseen, mikäli yritystoimintaa on harjoitettu ennen hakemuksen jättöä yhtäjaksoisesti vähintään kolmen vuoden ajan. Toimivan yrityksen on myös näytettävä toteen, että tuki käytetään uuteen toimialaan tai liiketoiminta-alueeseen liittyvään toimintaan. Tukea myönnetään palveluiden, asiantuntijoiden ja konsulttien käyttöön, tuotantotilojen sekä koneiden ja laitteiden vuokraukseen tai muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tukea ei voida myöntää myönteisen starttirahapäätöksen 1.1.2013 jälkeen saaneelle hakijalle. (Nouseva Rannikkoseutu 2016b.)

Investointitukea voidaan myöntää joko investointeihin tai toteutettavuustutkimukseen, jolla selvitetään aineellisen investoinnin toteutusedellytykset. Tuki tutkimukseen on 50 prosenttia ja kustannusarvion vähintään 5 000 euroa. Investointeihin lasketaan rakennusten uudisrakentaminen, laajentaminen ja korjaaminen pois lukien uudet hallit tai varastot, mikäli samankaltaisia on alueella vuokrattavissa. Investointeja ovat myös uusien koneiden ja laitteiden hankinnat pois lukien normaalit korvausinvestoinnit sekä aineettomien investointien hankinnat. Investoinneille tuki on 35 prosenttia ja kustannusarvio minimissään 7 200 euroa. Tukirahoitukseen sisältyy kuntarahaa. (Nouseva Rannikkoseutu 2016c.)

2.4 EU-rahoitus

Euroopan unioni jakaa yritystukea vuosittain jopa 350 miljoonaa euroa. EU jakaa tukea joko suoraan käynnissä olevan puiteohjelman kautta tai välillisesti joko ELY-keskusten tai aluekehitysrahastojen kautta. Avustukset ovat täydentävää rahoitusta. EU ei yleensä rahoita hankkeita kokonaan, vaan avustusta saava organisaatio rahoittaa itse osan hankkeesta. Euroopan rakenne- ja investointirahastoja on viisi. Suomi saa tukea kahdesta rahastosta. Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) jakaa tukeaan pienille ja keskisuurille yrityksille innovointiin ja tutkimukseen sekä digitalisaatioon. Sen tarkoitus on parantaa työllisyyttä, lisätä alueen kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta. (European Commission 2014; Euroopan Komissio 2016; Rakennerahasto 2017.)

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) tukee Suomessa työllisyyden tukemista, osamista ja palvelurakenteita kehittämällä (Rakennerahastot 2017). Rakennerahasto toimii ohjelmakausien puitteissa, Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 on tämän hetkinen ohjelmakausi. (European Commission 2014; European Commission 2016; Euroopan Komissio 2016; ELY-keskus 2016b.)

EU-rahoitusta rakennerahastoista haetaan sähköisesti. Jokaisessa ELY-keskuksessa työskentelee rakennerahastoasiantuntija. Rahoitusta haetaan yleisesti joko Tekesin tai ELY-keskuksen rahoitusten kautta. Hakemukset lähetetään EURA 2014 -järjestelmän kautta ja osoitetaan hakemuksen käsittelevälle viranomaiselle. (Rakennerahastot.fi 2017.)

2.5 Finnvera Oyj

Finnvera on erityisrahoittaja, jonka omistaa Suomen valtio. Finnvera rahoittaa yritysten perustamista, kasvua ja kansainvälistymistä sekä auttaa yrityksiä viennin riskeiltä suojautumiseen. Finnveran myöntämät rahoitukset ovat lainaa, takauksia ja vientitakuita. Yleensä Finnvera rahoittaa yritystä yhdessä muun rahoitusyhtiön kanssa. (Finnvera 2016a.)

Finnvera on Kemilän (2016) ja Hanhelan (2016) mukaan useasti yhteistyössä tukirahoitettujen yritysten kanssa. Kemilä työskentelee Raahen seudun yrityspalveluissa ja Hanhela ELY-keskuksella, heidän organisaatioistaan voidaan yrityk-

siä neuvoa ja ohjata rahoitustarpeissaan myös Finnveraan. Finnveran niin sanottua siltarahoitusta käytetäänkin useasti kattamaan tukirahoituksen suoriteperusmaksun jättämää rahoitustarvetta.

Finnveran siltarahoitus on käyttöpääomailaina yrityksen kehittämisavustusta hakeville yrityksille. Lainalla katetaan pääoman tarve myönteisen avustuspäätöksen ja maksatuksen välissä. Siltarahoituksen edellytyksenä on myönteinen avustuspäätös joko Tekesiltä tai ELY-keskukselta. Lainaa voidaan myöntää maksimissaan 70 prosenttia koko avustuksen määrästä. Tekesin myöntämissä avustuksissa maksimilainamäärä on 500 000 euroa. (Finnvera 2017a.)

Finnvera-laina on tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille kattamaan rahoitustarvetta yrityksen perustamiseen ja kehittämiseen sekä investointeihin ja kasvuun. Yritykselle tehdään ennen lainapäätöstä yritystutkimus. Tutkimus selvittää yrityksen nykytilaa ja tulevaisuutta, ja liiketoimintasuunnitelma nopeuttaa rahoituskäsittelyä. Yrityksen tilanne vaikuttaa lainan vakuuteen ja korkoon. Laina on osa kokonaisrahoitusta ja laina-aika kolmesta viiteentoista vuoteen. Lainasta maksetaan toimitusmaksu. (Finnvera 2017b.)

3 TUTKIMUS

Tämän luvun tarkoitus on esitellä opinnäytetyön aineistonkeruuta ja eri tutkimusmenetelmät sekä perustella, miksi tutkimuksessa käytetty tutkimusmenetelmä valittiin. Lisäksi esitellään henkilöt, jotka osallistuivat tämän tutkimuksen haastatteluihin sekä tutkimuksessa käytetyt haastattelurungot. Tässä luvussa kerrotaan, miten aineisto saatiin kerättyä.

3.1 Teemahaastattelu

Aineistonkeruumenetelmäksi tähän tutkimukseen valittiin teemahaastattelu sekä strukturoimaton haastattelu. Haastattelulla halutaan selventää ja syventää esiin tulevia tietoja valittujen teemojen pohjalta. Tällä menetelmällä on mahdollisuus saada haastateltavalta sellaistaakin tietoa, jota haastattelija ei ole osannut kysyä. Teemahaastattelun tarkoituksena on tarkastella tutkittavaa ilmiötä usealta suunnalta ja kerätä tietoa asiasta vuorovaikutteisesti ilman liian tiukkaa käsikirjoitusta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 45, Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205–206, Kananen 2012, 104.)

Teemahaastattelussa teemalla tarkoitetaan keskusteltavaa aihetta, joka on laaja asiakokonaisuus. Teemat ovat teoriasta johdettuja alueita joihin haastattelijan kysymykset pureutuvat. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66; Kananen 2012 103.) Haastattelu on vuorovaikutusta haastateltavan ja haastattelijan välillä sanallisen viestinnän avulla. Haastattelu vaatii sekä haastattelijan että haastateltavan ymmärrystä, ja tulos saavutetaan tulkitsemalla kielipeliä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 52; Kananen 2012, 103–104.)

Strukturoimattomassa eli avoimessa haastattelussa haastattelija antaa haastateltavalle enemmän vapautta kertoa teemasta omien kokemusten, tunteiden, muistojen ja mielipiteiden kautta. Haastattelijalla ei ole runkoa haastattelun etenemisestä vaan avoin haastattelu on enemmänkin tavallisen keskustelun omainen vuorovaikutustilanne. Haastattelija voi ohjata haastateltavan takaisin aiheeseen tarkentavin kysymyksin, mutta muutoin keskustelun annetaan vapaasti poiketa aiheesta. Avoin haastattelu vaatii haastattelijalta aikaa ja kiinnostusta aiheeseen sekä herkkyyttä kuunnella ja viedä haastattelua eteenpäin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 45–47.)

Haastattelu voidaan suorittaa joko yksilö- tai ryhmähaastatteluna. Ryhmähaastattelussa saadaan tehokkaasti tietoa usealta henkilöltä samanaikaisesti, mutta tilanne voi olla haasteellinen niin haastattelijalle kuin haastateltavallekin. (Hirsjärvi ym. 2009, 210–211.) Tähän työhön haastattelut on suoritettu yksilöhaastatteluna. Haastattelussa on keskitytty vain yhteen henkilöön kerralla ja kerätty jokaisen haastateltavan oma tulkinta valituista teemoista.

Strukturoimattomat haastattelut tehtiin syyskuun 2016 ja tammikuun 2017 välisenä aikana. Haastateltavana oli toimeksiantajayrityksen omistaja. Haastateluista kirjoitin muistiinpanoja ja purin ne heti haastattelujen jälkeen. Toimeksiantajalta keräsin tietoa toimeksiantajayrityksen taustoista ja syistä liiketoiminnan kehittämiseen uuteen suuntaan. Toimeksiantajan tuotekehitysidea ja sen kehittämisidea avautuivat haastatteluissa.

Teemahaastattelun haastateltaviksi haluttiin tukirahoituksen kanssa työtä tekevät asiantuntijat. Jussi Kemilä toimii Raahen Seudun yrityspalveluissa yrityskehittäjänä ja Jouko Hanhela yritysasiantuntijana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella. Molemmilta löytyy tukirahoitusasiantuntemusta useammalta vuodelta. Kemilän tehtävä on auttaa ja neuvoa yrityksiä rahoituksen hakemisessa ja hankkeen kehittämisessä. Hanhela on rahoittajan edustaja, joka työssään tekee muun muassa rahoituspäätöksiä yritysten hakemusten pohjalta. Kemilän halusin haastateltavaksi, koska häneen yritykset ottavat yhteyttä Raahen seudulla suunnitellessaan kehittämistoimia. Hanhelaa minulle suositeltiin asiantuntijana ELY-keskukselta, kun esittelin opinnäytetyöni aihetta ja etsin haastateltavaa.

3.2 Haastattelun toteutus

Haastateltavia lähestyin puhelimitse ja pyysin aikaa haastattelun tekemiselle. Kemilän haastattelu toteutettiin hänen työpaikallaan Raahessa. Haastattelu kesti reilun tunnin, ja se nauhoitettiin kokonaisuudessaan. Lähetin Kemilälle haastattelun teemarungon etukäteen sähköpostitse hänen pyynnöstään. Teemarungossa ei ollut valmiita kysymyksiä vaan haastattelussa käsiteltävien teemojen otsakkeita, kuten liitteessä 1.

Hanhelan haastattelu toteutettiin puhelimitse. Aikataulun sopiminen oli alkuun haastavaa, mutta lopulta sopiva haastattelu-aika löytyi. Haastattelu kesti noin 55

minuuttia ja puhelu tallennettiin kokonaisuudessaan. Hanhelalle en lähettänyt teemoja etukäteen vaan esittelin tutkimuksen aiheeni ja haastattelu eteni teemaurun mukaisesti.

Haastattelut purettiin litteroimalla ne propositiotason tarkkuudella (ks. Kananen 2012, 109). Ydinsisällön ylös kirjaaminen riitti tässä tutkimuksessa, koska haastattelut ja niiden purun hoiti tutkimuksen tekijä itse. Litteroitu teksti segmentoitiin teemojen mukaisesti ja yhdisteltiin. Litteroitua aineistoa luettiin useampaan kertaan ja sisältöä analysoitiin aineistolähtöisesti, tarkoituksena löytää aineistosta eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kytkeä se jo aiemmin tutkittuun teoriaan. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 205.) Saadusta aineistosta tiivistettiin tieto luettavaan muotoon ja raportoitiin tähän työhön.

Vaikka haastattelut eivät ajallisesti olleet pitkiä vei haastattelujen purkaminen, litterointi ja analysointi paljon aikaa. Työn litterointi tehtiin mahdollisimman pian haastattelun jälkeen. Litteroinnin jälkeen aineisto jaettiin teemojen mukaan. Teemoittain jaotteluvaiheessa suoritin jo aineiston analyysiä ja tulkintaa, koska en tehnyt haastatteluista sanatarkkaa litterointia. Vaikka tällä menetelmällä menetin haastattelujen aikajärjestyksen, sain jaoteltua aineiston mielestäni helpommin analysoitavaan muotoon. (Ks. Hirsjärvi & Hurme 2000, 142–143.) Teemahaastatteltavia oli ainoastaan kaksi, mutta he edustivat eri puolta yrityksen hankeprojektissa, Kemilä neuvonantajana ja Hanhela rahoittajana. Sain näin ollen haluamani näkökulmat tutkimukseeni.

4 KERÄTTY AINEISTO

Puran tähän lukuun haastatteluilla saamani aineiston ja linkitän sen aikaisemmin kerättyyn tietoon. Luku antaa kuvauksen tukirahoituksen hakemisesta prosessina ja siihen liittyvistä huomionarvoisista asioista.

Tukirahoitusta haetaan kaikenkokoisiin yrityksiin niiden kaikissa kehitysvaiheissa. Tukea haetaan yleisimmin yrityksen perustamisvaiheessa, ja investointeihin tukia haetaan eniten ja juurikin kehittämisinvestointeihin. Tukea haetaan myös yrityksen kansainvälistymiseen. Tukea haetaan hankkeesta riippuen joko ELY-keskuksesta, Nouseva Rannikkoseutu ry:ltä tai Tekesistä. Hankkeisiin liittyvää muuta rahoitusta haetaan Finnveralta tai kaupallisilta pankeilta. Hankkeita ei voi laskea tuen varaan, mutta tuki mahdollistaa hankkeen nopeamman ja laajemman toteutuksen. (Kemilä 2016.)

Yritys-Suomi on työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa toimiva tietoa, palveluita ja työkaluja yrityksille tarjoava taho. Yritys-Suomi on koonnut sivustolleen kattavan tietopaketin yritysten käyttöön. (Yritys-Suomi 2016a.) Kemilän (2016) mukaan sivuston rakentaminen on kestänyt todella pitkään. Hän myös kritisoi sivun tarjoavan vain pirstaleista tietoa ja korostaakin henkilökohtaisen neuvonnan tärkeyttä. Hänen kokemuksensa mukaan yrittäjät, varsinkin ensimmäisellä kertaa, tarvitsevat ehdottomasti henkilökohtaista palvelua, jota juurikin seudulliset yrityspalvelut tarjoavat.

Haastateltavat korostavat tukirahoitusverkoston rakennetta, joka ohjaa yritykset alkuvaiheessa ensisijaisesti alueellisten yrityspalveluiden asiantuntemuksen piiriin. Tämä toimii myös käytännössä, sillä Yritys-Suomi-palvelu ohjaa tiedonhajan alueellisen neuvontapalvelun suuntaan (Yritys-Suomi 2016b). Myös soittaessa sekä ELY-keskukseen että Tekesiin ohjataan soittaja ottamaan yrityksen tukirahoitusasiassa ensin yhteyttä oman alueen, tässä tapauksessa Raahen Seudun yrityspalveluihin. Hanhela (2016) kertoi sekä Tekesiin että ELY-keskuksen toimivan samoissa tiloissa Oulussa, ja yhteistyö tahojen välillä on tiivistä. Hän korosti myös rahoittajien taholta annettavan neuvonnan ja avun olevan nimenomaisesti tukemaan ja ohjaamaan yrityksiä.

Tukirahoitusta haettaessa hakijan on perehdyttävä niin yritykseen kuin hankkeeseenkin yksityiskohtaisesti. Hakemus täytetään määrämuotoiseen pohjaan. Hakemuksen avulla selvitetään yrityksen nykytilaa, toiminnan kannattavuutta ja jatkoa. Tukea haettava hanke puretaan osiin ja siihen liittyvät laskelmat ja ennusteet selvitetään realistisesti. Yrityksen on kyettävä hahmottamaan ja kuvaamaan hankkokokonaisuus rahoittajalle ottaen huomioon kaikki hankkeeseen vaikuttavat tekijät. Yrityksen on oltava kriittinen ja realistinen ja sen on kyettävä todentamaan hankkeen arvo ja vaikutus sekä hankkeeseen haettavan tuen merkityksellisyys koko hankkeen toteutumiselle. (ELY-keskus 2015; Finnvera 2016b; Tekes 2016c; Yritys-Suomi 2015.)

Hanhela (2016) korostaa seudullisten yrityspalveluiden tärkeyttä varsinkin hanketoiminnan alkuvaiheessa. Yrityspalveluiden tuottama ilmainen neuvontapalvelu kattaa yritysideoita läpikäyntiä ja jalostamista, ja haastattelijat olivat yksimielisiä neuvonnan ja avun tärkeydestä hanketoimintaa käynnistettäessä. Yritystoiminnan ja hankkeen tarkastelu useammalta kantilta ja idean jalostaminen helpottavat yrityksen tilannetta, jos ja kun hanketta lähdetään viemään eteenpäin. Neuvoja jää pois hankkeen toteutuksesta, kun keskusteluyhteys yrityksen ja rahoittajan välille on syntynyt. Rahoittaja on vaitiolovelvollinen eikä voi puhua yrityksen asioita neuvojan kanssa. Hanhela kritisoi joidenkin neuvojien tietämättömyyttä yksityiskohtaisissa tiedoissa. Asioiden eteneminen nopeutuu useimmiten, kun rahoittaja toimii suoraan yrityksen kanssa. Hanhela kuitenkin korostaa neuvojan tarpeellisuutta hankekartoituksessa ja eri tukirahoitusmahdollisuuksien kartoittamisessa.

Pienellä paikkakunnalla asiat henkilöityvät helposti. Kemilän mukaan Raahen Seudun yrityspalveluiden toiminta on matalan kynnyksen toimintaa ja yrittäjät ottavat yhteyttä neuvojaan myös vapaa-ajalla. Ennen tukirahoitushakemuksen täyttämistä tulisi yrityksen selkeyttää hanke ja saattaa se kirjalliseen muotoon. Hakemusta varten tarvitaan selvitys yrityksen nykytilanteesta. Ansaintalogiikka, markkinat ja kilpailutilanne puretaan ja selvitetään. Yritykseen tutustutaan mahdollisen yrityskäynnin kautta ja resurssien koko selvitetään tilinpäätöksestä. Hanke on purettava osiin; mikä on koko hankkeen tavoite ja mitä aiotaan tehdä ja miten jotta tavoite saavutetaan. Asiantuntijan kanssa asiaan perehdyttäessä,

saatetaan joskus huomata hankkeen mahdottomuus. Tähän voi olla syynä esimerkiksi hankkeen liian iso koko, jolloin hanketta voidaan sirpaloida sekä resursien puutteesta johtuvat hankkeen tuhoavat rahoituksen ongelmat. (Hanhela 2016)

Kemilä (2016) on samoilla linjoilla laskelmien ja yrityksen ymmärryksen puutteesta erien vaikutuksista laskelmiin. Hän kokee yrityspalveluiden tarjoavan matalan kynnyksen neuvontaa, johon yritysten on helppo tarttua ja toteakin yritysten yhteydenottojen olevan aktiivista Raahen seudulla. Kemilä on myös työssään huomannut, etteivät yritykset ole varautuneet välirahoituksen tarpeeseen riittävästi. Hakemuksissa ja tukipäätöksissä kestää ja tuet ovat pääsääntöisesti suoriteperusteisia, joten välirahoitusta tarvitaan poikkeuksetta.

Hanhela (2016) linjaa investoinnit ja kehittämisen suurimmiksi hakemuksen kohteiksi riippuen yrityksen kotipaikasta ja toimialasta. Hän kokee porrastetun haun olevan järkevää lähes kaikille yrityksille yrityksen eri elinkaaren vaiheissa; perustamiseen, toimimiseen ja kansainvälistymiseen. Tukia on monenlaisia ja Hanhelan mukaan yhteistyö rahoittajien välillä auttaa yritystä tässä vaikeassa kentässä löytämään hankkeelleen sopivimman tuen ja sen tarjoajan.

4.1 Tuen hakeminen

Molempien haastateltavien mukaan tukirahoitusta hakevat kaikenlaiset yritykset eri kehitysvaiheissa. Yrityskentässä on määrällisesti eniten pieniä yrityksiä (Suomen virallinen tilasto (SVT) 2015, 2) ja näin ollen yritystukien hakijoistakin enemmistö on pieniä yrityksiä.

Kaikkien rahoituksen tarjoajien tukirahoituksia haetaan sähköisellä hakemuksella heidän omien portaaliensa kautta (ELY-keskus 2015; Finnvera 2016a; 2016b; Tekes 2016c; Yritys-Suomi 2015). Hakemuksen lähettäminen verkossa on helppoa. Haastateltavat olivat yhtä mieltä sähköisen hakemuksen positiivisista vaikutuksista. Määrämuotoisen hakemuksen täyttäminen on nopeuttanut hakemus- ja käsittelyaikoja, mutta työtä hakemuksen tekemiseen vaaditaan. Poikkeuksetta yrityksillä on vaikeuksia laskelmien konkretisoinnissa ja oikeellisten ja realististen laskelmien tuottamisessa. Hakemuksen täyttämiseen liittyvästä vuorovaikutuk-

sesta asiantuntijan ja yrityksen välillä ilmaisu ”*jumppaaminen*” tuli esille molempien haastateltavien kanssa. Hankkeen alkuvaihe on kriittinen, koska hanke on saatava tuettavaan muotoon ja kokonaisuus hallintaan. Yritykset purkavat liikeideansa ja toimintansa sanalliseen muotoon. (Hanhela 2016; Kemilä 2016.)

Pienten yritysten tietämättömyys erilaisista yritystoimintaan liittyvistä laskelmista on haastateltavien mukaan yleistä ja huolestuttavaa. Yritykset joilla ei ole erillistä talouspäällikköä, hallintoa tai vastaavaa ymmärtävät varsin vähän laskelmiin tarvittavista ja vaikuttavista eristä. Hakemukseen ja hankkeeseen liittyviä laskelmia opetellaan yrityksen kanssa. Termien hallinta on puutteellista, ei välttämättä ymmärretä mitä heiltä kysytään. Liiketoimintasuunnitelman tekeminen yrityksessä avaa erien vaikutussuhteita ja jäsentää toimintaa. (Hanhela 2016; Kemilä 2016.)

Aiemmin tukirahoitusta hakeneet yritykset tekevät helpommin uusintahakemuksia yrityksen seuraavaan kehitysvaiheeseen. Uusintahakemukset täytetään usein ilman neuvojaa itsenäisesti yrityksen toimesta tai otetaan hankkeen tiimoilta suoraan yhteyttä edellisen hankkeen rahoittajaan. Rahoittajan tuntiessa yrityksen toiminnan on jatkohankkeiden käsittely nopeampaa ja helpompaa ja yrityksen kynnys yhteydenottoon alenee. Uusintahakemukset ovat niin Hanhelan (2016) kuin Kemilänkin (2016) mukaan tyypillisiä, kun hakuprosessi on jo yrityksille tuttu. Monesti uusintahakemuksissa ei enää niinkään tarvita asiantuntija-apua vaan hankkeesta keskustellaan suoraan rahoittajan kanssa. Keskustelut rahoittajan ja yrityksen välillä antavat rahoittajalle jo hyvän kuvan hankkeesta ja sen toteuttamisesta, kun yritys on jo tuttu. Uusintahakemuksissa on kuitenkin huomioitava, että uudella hankkeella on oltava taas uusi aluevaltaus ja uutta kehittymistä. Korvausinvestointeja ei avusteta.

4.2 Tuen maksaminen

Tukirahoitukset maksetaan pääsääntöisesti suoriteperusteisesti. Tukirahoitus maksetaan yritykselle jälkikäteen toteutuneiden ja kirjanpitoon kirjattujen kulujen mukaisesti. Yrityksellä on oltava muuta rahoitusta kattamaan tämä tukirahoituksen maksun viivästys. (Tekes 2016d; ELY-keskus 2014b.)

Kemilän (2016) ja Hanhelan (2016) mukaan tämä käytännössä tarkoittaa lainarahoitusta. Hankkeita voidaan rahoittaa osittain myös oman pääoman erillä mutta

tämä rahoitusmuoto harvoin riittää kattamaan koko rahoitustarvetta. Heidän tietämyksensä mukaan tähän rahoitustarpeeseen käytetään monesti niin sanottua siltarahoitusmallia. Lainantarjoaja lainaa yritykselle rahaa tukirahoituksen verran. Tukirahoitus maksetaan maksatuksen mukaisesti suoraan lainantarjoajan siltalainatilille. Tällöin tukiraha ei siis tule yrityksen käyttöön ollenkaan, vaan yritys rahoittaa hankkeensa lainarahalla ja tukirahoituksen myöntäjä maksaa tämän lainan kokonaisuudessaan pois.

Maksaminen tapahtuu erillisestä maksatushakemuksesta hankkeen edistyessä. ELY-keskuksella maksatushakemukseen tulee aina liittää ote kirjanpidosta ja täyttää hakemus huolellisesti. Hakemuksella raportoidaan muun muassa hankkeen edistymistä ja eritellään kuluja. Tekes vaatii myös raportin projektin etenemisestä sekä kuitit kuluista. Tekesin tavoitteena on, että rahoitus maksetaan yritykselle kolmen viikon kuluessa raportin saapumisesta. Verovelat estävät rahoituksen maksun. (Tekes 2017a; ELY-keskus 2014b.)

Ongelmana tukirahoituksessa on sen maksamisen viiveessä. Yritykset eivät aina ymmärrä hakuprosessin aikaa realistisesti. Hakemuksen ja tukipäätöksen välissä voi pahimmassa tapauksessa kulua kuukausia. Yritys toivoo usein käynnistävänsä hankkeen heti. Lisäksi on huomioitava maksatuskäytänteet. Tuki maksetaan pääsääntöisesti suoriteperusteisesti, joten rahoitusta on oltava ennen tuen maksua. (Hanhela 2016; Kemilä 2016.)

4.3 Muuta huomionarvoista

Avustus saa vääristää kilpailua ja markkinoiden toimintaa vain vähäisesti. Hanhela (2016) käytti esimerkkinä kivijalkakauppoja, joista toisessa rakennus ja kalusteet on hankittu osittain avustuksella ja toisessa kaikki omarahoituksella; kilpailutilanne vääristyy kohtuuttomasti ja avustusta ei voida myöntää. Avustukset ovat harkinnanvaraisia, ja niiden myöntämisestä tai hakemuksen hylkäämisestä ilmoitetaan aina suoraan hakijalle. Kemilän (2016) ja Hanhelan (2016) mukaan yritykset suhtautuvat päätöksiin hyvin, ja mikäli hakemus hylätään, he ymmärtävät siihen vaikuttavat syyt. Hyväksyntää edesauttaa tiivis yhteistyö rahoittajan kanssa ja asiaan perehtyneisyys. Hanhela kertoo joissain tapauksissa yritysten peruvan hakemuksen kokonaan, kun näyttää ettei avustuksen hakuehdot täyty.

Kritiikkiä hakuprosessiin kysyessäni Kemilä (2016) listaa ongelmiksi rahoittajien rahoituspäätökset omia rahoituslinjauksiaan vastaan. Tuet ovat harkinnanvaraisia, joten aina yrityksellä ei ole mahdollista vaikuttaa päätökseen. Välillä myös rahoittajan kotipaikka saattaa vaikuttaa rahoituksen saantiin, rahoittajan kotiseudulle rahoituspäätöksiä voidaan myöntää helpommin. Myös hakemisajankohdalla voi olla vaikutusta rahoituspäätökseen, riippuen missä vaiheessa ohjelmakautta hakeminen tapahtuu.

Kritiikkiä ja huolta haastateltavat kantoivat määrärahojen vähenemisestä ja tukirahoituksen saannin vaikeutumisesta. Hankkeiden on oltava entistä laadukkaampia ja hakemusten tarkempia rahoitusta saadakseen. Suorien tukien maksaminen on jatkanut supistumistaan vuodesta 2014 lähtien, ja samanaikaisesti lainojen ja takauksien määrä jatkaa kasvuaan (Suomen virallinen tilasto (SVT) 2015).

Hanhela (2016) ei osannut kuvata yritysten kannalta katsottavia epäkohtia, koska ei voi rahoittajan ominaisuudessa osallistua itse hakemusprosessiin. Haastateltavat toivovat kuitenkin jouhevuutta koko prosessin läpiviemiseen ja yrittäjän kannalta esteiden madaltamiseen. Lait ja asetukset asettavat rajoitteet, joiden puitteissa rahoittajat toimivat. Alkutilanteessa osa yrityksistä jää tukirahoituksen ulkopuolelle.

Hanhela (2016) kiittää Pohjois-Pohjanmaan alueellisia yritysneuvojia ammattitaidostaan ja aktiivisista yhteydenotoista rahoittajien suuntaan. Eroavaisuuksia alueittain kuitenkin löytyy, ja tilanne on osalle yrityksistä epäoikeudenmukainen. Hanhela kokee neuvojien kuitenkin helpottavan osaltaan rahoittajien työtä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tähän lukuun olen kerännyt yhteen työn tulokset eli vastaukset tutkimusongelmaan. Luku on jaoteltu vastauksiksi alussa esitelyihin tutkimuskysymyksiin. Johtopäätös-osio on tiivistelmä tiedostani asian tiimoilta.

5.1 Mahdolliset tukirahoitusmuodot

Tutkimuskysymykseen ”mitä tukirahoitusmuotoja toimeksiantajan on mahdollista hakea tuotekehitysprojektilleen” vastaus löytyy tiivistetysti taulukosta 2. Taulukossa on verrattu mahdollisten tukimuotojen tukimäärää ja tuen käyttötarkoitusta. Tukimäärät vaihtelevat eri tuen mukaisesti 2 000 eurosta ylöspäin hankkeesta, yrityksen tilasta ja sijainnista riippuen. Tukien mahdollisuus riippuu myös tuotekehitysprojektin lopullisesta suunnasta. Finnveran tuet ovat lainamuotoisia ja ne maksetaan takaisin rahoittajalle Muut tuet ovat suorita tukia ja ne myönnetään vastikkeettomasti.

MYÖNTÄJÄ	TUEN NIMI	TUEN TARKOITUS	TUEN MÄÄRÄ
ELY-KESKUS	Investointituki	Merkittävä investointi-	10–5%
ELY-KESKUS	Kehittämisavustus	Rajattu iso kehittämisspionnitus	Max 50 %
MAASEUTURA-HASTO	Perustamistuki	Yrityksen alku ja käynnistys	5 000€–35 000€
MAASEUTURA-HASTO	Kokeilutoimenpiteeseen	Suunnittelu, testaus ja kehitys	2 000–10 000€
MAASEUTURA-HASTO	Investointituki	Investointiin	20–40 %
MAASEUTURA-HASTO	Investoinnin toteutustutkimus	Asiantuntijapalvelun hankintaan	50 %
TEKES	Tutkimus ja kehitys	Yrityksen tutkimusprojektit	Max 50 %
TEKES	Digiboosti	Digiosaamisella kv-kasvuun ja uudistumiseen	50 %, maksimissaan 50 000€
FINNVERA	Finnvera-laina	Yrityksen perustaminen ja kehitys	Vakuus ja korko tilan mukaan
FINNVERA	Siltarahoitus	Käyttöpääomalaina	Max 70 % avustuksesta

Taulukko 2. Mahdolliset haettavat tukirahoitusmuodot. (Finnvera 2017a; 2017b; ELY-keskus 2015; Nouseva Rannikkoseutu ry 2016a; Tekes2016b; 2016c.)

Taulukossa 2 on eriteltyä toimeksiantajayrityksen tuotekehitysprojektille mahdollisesti sopivat tukirahoitusmuodot. Taulukossa tuet on asetettu havaintojeni ja vertailun perusteella paremmuus järjestykseen.

ELY-keskuksen tarjoamat tuet ovat investointituki ja kehittämisavustus. Maaseuturahastosta on mahdollista hakea perustamistukea, perustamistukea kokeilutoimenpiteeseen, investointitukea ja investoinnin toteutettavuustutkimustukea. Yrityksen sijainti mahdollistaa näiden tukien hakemisen Nouseva Rannikkoseutu-Leader -hankkeesta. Tukirahoituspäätöksen maaseuturahastosta maksettaviin tukiin tekee alueellinen ELY-keskus.

Innovaatiokeskus TEKESin tuista mahdollisia ovat tutkimus-, kehitys- ja pilotointi sekä Digiboosti-tuet. Tukia varten yrityksellä on oltava kansainvälistymis- ja vientisuunnitelmia. Riippuen tuotekehitysprojektin lopullisesta suunnasta voivat nämä tuet olla mahdollisia yritykselle.

Oman rahoituksen osuutta varten yrityksen on haettava lainaa. Finnveran tarjoamat lainat ovat kaupallisten pankkien tarjoamaa lainaa edullisempia ja hakukriteereiltään helpommin myönnettävissä. Siltarahoitus laina on mahdollinen, mikäli yritys saa myönteisen tukipäätöksen toiselta rahoittavalta organisaatiolta. Finnvera lainaa yritys voi hakea myönteisellä tai kielteisellä tukirahoitus päätöksellä. Tuotekehitysprojektin käynnistyminen voi jäädä ilman myönteistä tukipäätöstä.

5.2 Eri tukirahoitusmuotojen ehdot ja kriteerit

Alatutkimuskysymyksiin ”mitä ehtoja ja kriteerejä eri tukirahoitusmuodoissa on” ja ”mitä huomioitavaa tukirahoituksen hakemisessa on” olen vastannut luvussa 2 ja 4. Taulukossa 3 on tiivistettynä kriteerit ja ehdot, ja luvussa 6.3 on vielä yhteenveto (Kuvio 2) hakuprosessin etenemisestä.

Taulukko 3. Eri tukirahoitusten ehdot ja kriteerit. Finnvera 2017a; 2017b; ELY-keskus 2015; 2016b, Nouseva Rannikkoseutu 2016a; 2016b; 2016c; Tekes 2016a; 2016b; Turula 2015,14; Yritys-Suomi 2015)

MYÖNTÄJÄ	TUEN NIMI	EHDOT JA KRITTEERIT
ELY-Keskus	Investointituki	-Hakijalla kannattavan ja jatkuvan toiminnan edellytykset -25 % investoinnista rahoitetaan ei julkisella rahoituksella -Minimi kustannus 10 000€ -Investoinnin suuruus noin 20 % liikevaihdosta -Avustuksella hankittua omaisuutta ei saa myydä ennen määräajan päättymistä
ELY-Keskus	Kehittämisyavustus	-Luodaan uutta liiketoimintaa tai kehitetään vanhaa -Kehitetään uusia tuotteita/palveluita/tuotantomenetelmiä -Merkittävä ja tavallisuudesta poikkeava toimintaa -Hakijan halu ja valmius kehittymiseen ja tähdätä kasvuun -Osa rahoituksesta EU rahoitusta
Maaseuturahasto	Perustamistuki / Perustamistuki kokeilutoimenpiteeseen	-Hakijan sijainti -Maksimissaan 50 henkilötyövuotta työllistävä -Uudelle yritykselle lisäehdoin -Toimivalle yritykselle liiketoiminnan uudistamiseen lisäehdoin -Ei starttirahaa 1.1.2013 jälkeen saaneille -Uuden tai vanhan yrityksen kokeilutoimenpiteeseen
Maaseuturahasto	Investointituki	-Merkittävä muutos -Minimi kustannus 7 200€
Maaseuturahasto	Investoinnin tutkimus	-Selvitys investoinnin kannattavuudesta ennen investoinnin toteuttamista -Puolet hankkeen kuluista, minimi kustannus 5 000€
Tekes	Tutkimus- ja kehitysavustus	-Tähtäimessä kasvu, kansainvälistymien, edelläkävijäksi -Ilman Tekesin tukea hanke ei toteudu yhtä kunnianhimoisesti -Omarahoitusosuus kunnossa -Synnyttää osaamista ja tietoa ei valmista palvelua tai tuotetta
Tekes	Digiboosti	-Tähtäimessä kasvu, kansainvälistymien, edelläkävijäksi -Ilman Tekesin tukea hanke ei toteudu yhtä kunnianhimoisesti, tuen määrä 50 % -Omarahoitusosuus kunnossa -Projektin laajuus maksimissaan 100 000€
Finnvera	Finnvera-laina	-Pienelle tai keskisuurelle yritykselle -Yrityksen perustamiseen, kehittämiseen, investointiin, kasvuun -Lainan hinta määräytyy yrityksen tilanteen mukaan yritysselvityksestä
Finnvera	Siltarahoitus	-Myönteinen tukirahoituspäätös ELY-keskukselta tai Tekesiltä -Omarahoitusosuus kunnossa -Tekesin tuille maksimi lainamäärä 500 000€ -maksimissaan 70 % avustuksen määrästä

Taulukossa 3 on yhteenveto tukirahoituksen ehdoista ja kriteereistä luvussa 2 keräämästäni tiedosta. Taulukkoon on kerätty tärkeimmät huomioon otettavat asiat suunniteltaessa kyseisen tukirahoituksen hakemista.

ELY-keskuksen tuissa on yrityksellä olla edellytykset jatkuvaan ja kannattavaan toimintaan. Tuettavalla yrityksellä on myös oltava halu ja valmius kasvuun. Investointitukea myönnettäessä on hankkeen kustannuksen oltava minimissään 10 000€. Investoinnin tulisi olla merkittävä, suuruusluokaltaan noin 20 prosenttia yrityksen liikevaihdosta. Omarahoituksen osuus on 25 prosenttia investoinnista. Investointia ei saa myydä ennen kolmen vuoden määräajan päättymistä. Kehittämisyavustuksella on tarkoitus luoda uutta liiketoimintaa, tai kehittää jo olemassa olevaa, tai kehittää uusia tuotteita, palveluita tai tuotantomenetelmiä. Osa avustusrahoituksesta on EU-rahoitusta.

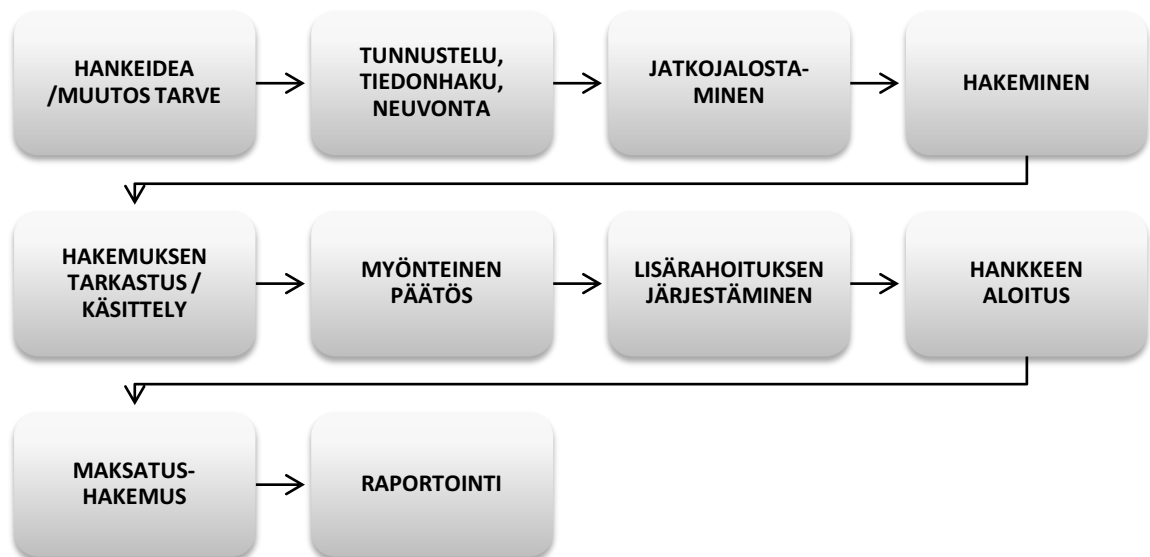
Maaseuturahaston tuet on tarkoitettu maaseudulla toimiville yrityksille, jotka työllistävät maksimissaan 50 henkilötyövuotta. Perustamistuki voidaan myöntää yrityksen perustamiseen uudelle yritykselle tai jo toimivalle yritykselle uudistamiseen tai kokeilutoimenpiteeseen. Tuen myöntämiseen sisältyy erityisehtoja. Tukea ei myönnetä myönteisen starttiraha päätöksen 1.1.2013 jälkeen saaneille. Investointituella tuetaan merkittävää muutosta tuovia investointeja, joiden minimikustannus on 7 200 euroa. Investoinnin toteutustutkimusta varten tukea voidaan myöntää puolet tutkimuksen kustannuksista, kuitenkin minimissään 5 000 euroa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää investoinnin kannattavuutta, ennen sen hankintaa.

Tekesin tuet ovat innovaatorahoitusta kasvua ja kansainvälisyyttä tavoitteleville yrityksille, joiden rahoitettava hanke ei toteudu yhtä kunnianhimoisesti ilman Tekesin tukea. Yrityksen omarahoitusosuus on oltava kunnossa ennen tuen myöntämistä. Tutkimus- ja kehitysavustus voidaan myöntää yrityksessä tehtävään tutkimustoimintaan. Tuloksena syntyy tietoa ja osaamista, ei uutta tuotetta tai palvelua. Digiboosti-rahoitus on tarkoitettu maksimissaan 100 000 euron kokosiin hankkeisiin, joista Tekes rahoittaa puolet. Hankkeen tarkoituksena on digitalisuuden ymmärryksen lisääminen yrityksessä, ja sen hyödyntäminen kansainvälistymisessä.

Finnvera-laina on tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille kattamaan rahoitustarvetta yrityksen perustamiseen, kehittämiseen, investointeihin ja kasvuun. Ennen lainan myöntämistä yrityksestä tehdään selvitys sen tilasta, selvitys vaikuttaa lainan kuluihin. Finnveran siltarahoitus voidaan myöntää yritykselle, joka on saanut myönteisen yritystukipäätöksen joko ELY-keskukselta tai Tekesiltä. Siltarahoitusta myönnetään maksimissaan 70 prosenttia koko yritystuen määrästä, Tekesin myöntämässä tuissa kuitenkin maksimissaan 500 000 euroa.

5.3 Tukirahoituksen hakuprosessi

Yritystuen hakemiseen liittyviä asioita olen käsitellyt luvussa 4. Näiden tietojen pohjalta olen laatinut kuvion 2 kuvaamaan hakemisprosessin etenemistä alusta loppuraportointiin.

Kuvio 2. Tukirahoituksen hakemisprosessi

Kuviossa 2 on esitetty tukirahoituksen hakemisprosessi karkein askelmerkein. Kuvio lähtee liikkeelle hakijan kehittämästä hankeideasta tai muutostarpeesta, johon tukirahoitusta suunnitellaan haettavaksi. Tämän jälkeen hakija etsii tietoa tukirahoituksesta ja saa siihen mahdollisesti neuvontaa. Jatkojalostusvaiheessa rahoitettava hanke tai muutos saatetaan haettavaan muotoon. Yrityksen nykytila ja tulevaisuus avataan liiketoimintasuunnitelman avulla. Tarvittavat laskelmat toutetaan, suunnitellaan budjetti todellisten tarjousten pohjalta ja suunnitellaan

oman rahoituksen hoitaminen. Apuna voidaan käyttää neuvonantajaa alueellisesta yrityspalvelusta tai rahoittajan taholta. Ennen hakemuksen lähettämistä ollaan suoraan yhteydessä rahoittajaan.

Hakeminen tapahtuu sähköisellä lomakkeella, jonka mukaan liitetään tarvittavat oikeelliset liitteet. Hakemuksen saavuttua rahoittajalle hän tarkistaa hakemuksen oikeellisuuden sekä tarkastelee yrityksen tilaa ja hanketta kokonaisuudessaan. Käsittelijä voi tarvittaessa tehdä yrityskäynnin hakijan luo. Käsittelijä tarkentaa hakemuksen sisältöä suoraan hakijalta.

Käsittelijä tekee päätöksen hakemuksen ja selvitystensä pohjalta. Virheellisesti täytetyn hakemuksen takia ei hakemusta hylätä, vaan hakemusta täydennetään rahoittajan ja hakijan yhteistyöllä tarvittaessa (Hanhela 2016). Päätös tukirahoitushakemukseen toimitetaan hakijalle perusteluineen, ja se on joko myönteinen tai kielteinen. Päätös määrittelee hakijan jatkotoimet.

Myönteisen tukirahoituspäätöksen jälkeen hakija järjestää lisärahoituksen hankkeelle aiemman suunnitelman pohjalta. Lisärahoituksella hanke voidaan käynnistää. Mikäli hanketta rahoitetaan tukirahoituksella, on tukirahoitushakemus jätettävä ennen hankkeen aloitusta ja ensimmäisten kuluerien muodostumista.

Hankkeen etenemisen myötä voidaan ennalta sovittu mukaisesti jättää maksatushakemus rahoittajalle. Maksatushakemukseen liitetään laskelmat ja kuitit kuluista sekä erittely kirjanpidosta. Tukirahoitus maksetaan maksatushakemusten pohjalta suoriteperusteisesti kulujen muodostumisen jälkeen.

Tukirahoituksen saajan on raportoitava rahoittajalle hankkeensa edistymisestä hankkeen aikana ja sen jälkeen. Raportoinnin saapuminen rahoittajalle voi olla myös ehtona maksulle. Investointirahoituksissa investoinnin pitoaika määräytyy tuen mukaan ja omistajuus voidaan tarkastaa pistokokein.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli vastata toimeksiantajan tiedontarpeeseen, yritystuista ja niiden hakemisesta. Tarkoituksena oli tutkia yritystukia tarkemmin, ja löytää sopivat rahoittajat ja rahoitusmuodot, kriteereineen ja ehtoineen toimeksiantajan tuotekehitysprojektille, sekä selvittää tuen hakemiseen liittyvät käytänteet. Työssä vastattiin alussa asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja löydettiin toimeksiantajan tuotekehitysprojektille mahdollisia yritystukia, vertailtiin ehtoja ja kriteerejä sekä avattiin hakemisprosessi vaihe vaiheelta.

Tutkimusote valikoitui melko nopeasti ja tutkimusta varten tutustuttiin ensin tietoperustaan. Yritystukia myöntävien organisaatioiden sivustoilta löytyi paljon ajantasaista tietoa niin rahoittajista, ehdoista ja hakemiseen liittyvistä vaatimuksista. Tietopohjaa täydennettiin asiantuntija haastatteluista saatavalla aineistolla. Teemahaastattelujen teemat johdettiin tietopohjasta. Aineiston avulla pystyttiin löytämään juuri toimeksiantajalle mahdolliset tukirahoittajat ja mahdolliset yritystuet. Toimeksiantaja voi verrata eri vaihtoehtoja ja tarkastella kriteerien ja ehtojen täyttymistä työtä apuna käyttäen, tuotekehitysprojektin edetessä.

Työssä selvisi, että tukirahoituksen saaminen hankkeille voi olla hankalaa, vaikka yritystukirahoittajia ja -muotoja on useita. Yrittäjän voi olla vaikeaa löytää itse kattavasti tietoa kaikista tarjolla olevista vaihtoehdoista ja niiden erityispiirteistä. Jokaisella yritystuella on omat ehtonsa, jotka tuettavan hankkeen on täytettävä ennen tuen myöntämistä. Yritystuet ovat pääsääntöisesti kuluperusteisesti maksettavia, jolloin yritystuen saajan on varmistettava hankkeen rahoitus, tuen maksatuksen ajaksi. Vaikka yritystukien hakeminen tapahtuu sähköisesti, jokaisella yritystukirahoittajalla on omat vaatimuksensa hakemuksen sisällöstä. Tuen hakua suunnittelevan on oltava aktiivinen ja etsittävä tietoa asiasta. Yritystukirahoittajaan voi olla suoraan yhteydessä, mutta kaikki julkista tukirahoitusta tarjoavat tahot ohjaavat tiedonhakijat ensin alueellisiin yrityspalveluihin. Alueellisista yrityspalveluista löytyy asiantuntemusta ohjata yritystä eteenpäin hankkeensa kanssa, mutta yrittäjän on itse hakeuduttava yrityspalveluiden avun luokse. Asiantuntija haastattelun avulla selvisi myös tiivis yhteistyö eri tukirahoittajien välillä.

Mahdollisista yritystuista olen laatinut taulukoita helpottamaan eri yritystukien vertailtavuutta. Taulukossa 2 olen eritellyt mahdolliset yritystuet niiden myöntäjän

eli rahoittaja tahon, tuen tarkoituksen eli tuettavan toiminnan laadun ja tuen määrän mukaan. Taulukossa 3 on kerätty yhteen eri yritystukien ehtojen ja kriteerien pääkohdat. Toimeksiantaja on tyytyväinen työhön kokonaisuudessaan, ja koki erityisesti taulukot selventäviksi ja informatiivisiksi. Työn tavoite on saavutettu, ja toimeksiantaja on saanut työstä tarvitsemaansa tietoa ja palaute tekijälle on ollut positiivista.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1997) selittävät validiutta valitun tutkimusmenetelmän tai mittarin kyvykkyydellä mitata juuri mitattavaa asiaa. Reliaabeliudella selitetään taas tulosten toistettavuutta eli mahdollista monistettavuutta. Laadullisessa tutkimuksessa on myös syytä tarkasti selostaa, kuinka tutkimus on toteutettu vaihe vaiheelta, jotta työtä voidaan pitää laadukkaana. Tuomi ja Sarajärvi (2009) kirjoittavat, että tutkijan tulisi myös käyttää riittävästi aikaa tutkimuksen tekemiseen, jotta aihe on sisäistetty ja käsitelty huolella.

Tietolähteenä on käytetty luotettavia ja ajantasaisia lähteitä ja ne on valittu tarkasti. Haastateltavat on valittu aiheeseen liittyen, ja heillä on riittävästi kokemusta tukirahoituksesta. Olisin voinut haastatella myös muiden rahoittajien edustajia, mutta työ olisi laajentunut tällöin liikaa. Uskon saaneeni riittävästi aineistoa kahden haastateltavan kautta heidän edustaessaan eri asiantuntijuutta.

Teemahaastattelun teemat on johdettu teorian pohjalta ja saatu aineisto analysoitu huolellisesti ja asianmukaisesti. Uusintahaastatteluilla uskoisin saatavan samanlaiset tulokset kuin nyt toteutetulla. Tutkimuskysymyksiin on vastattu perustellusti, ja johtopäätökset ovat yhdenmukaiset teorian ja aineiston kanssa. Olen eritellyt työn eri vaiheet ja käyttänyt riittävästi aikaa aiheeseen tutustumiseen ja koen omaavani tutkittavasta asiasta riittävät tiedot. Näin ollen voidaan todeta työn vastaavan sille asetettuja luotettavuuskriteerejä.

Toimeksiantajan tuotekehitysprojekti on vielä ideointi vaiheessa, eikä toimeksiantaja ole vielä valmis viemään projektia eteenpäin. Tuotekehitysprojektin edessä jatkotutkimuksen aiheena voisi olla tarjouskilpailuttaminen ja projektin kustannuslaskenta näiden tarjousten pohjalta, tähtäimenä tukirahoitushakemus konkreettisesti. Projektiin liittyvää markkinatutkimusta, kilpailijatutkimusta ja kannattavuuden mittaamista olisi hyvä toteuttaa ennen tuotteen jatkojalostamista.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. painos. Tampere: Osuuskunta vastapaino.

Boriskova, O. 2013. Yritysavustus pk-yritykselle. Jämsän Loma Oy. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Liiketalouden ala. Opinnäytetyö.

Edelsson, D.C. 2002. Design Research: What we learn when we engage in Design. The journal of the learning sciences 11(1), 105–121.

Euroopan komissio 2016. Euroopan rakenne- ja investointirahastot. Viitattu 20.11.2016 https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/european-structural-and-investment-funds_fi.

European Commission 2014. European Regional Development Fund. Viitattu 20.1.2017 http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/.

ELY-keskus 2014a. Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014-2020. Viitattu 3.2.2017 <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/98454/Pohjois-Pohjanmaan+alueellinen+maaseudun+kehittämissuunnitelma+2014-2020+päivitys+huhti2014/cbe4374a-1222-4626-a126-904e4551429f>.

ELY-keskus 2014b. Yrityksen kehittämisavustuksen maksatuksen hakemista koskevia ohjeita. Viitattu 20.10.2016 http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/44997/OhjeKuvin_Kehittämisavustus-Maks20120201+%282%29.pdf/98f3c581-5813-42fd-9ccb-60879f282265.

ELY-keskus 2015. Rahoitusyksikön yritysrahoitusstrategia ja –linjaus. Viitattu 11.11.2016 <https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/58037/Yritysrahoituslinjaukset+POP+ELY+Rahoitusyksikkö%202015/46be2a4d-73a1-4bd5-902f-44ef652d0325>.

ELY-keskus 2016a. ELY-keskukset. Viitattu 22.12.2016 https://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-keskukset#.WKG_BTsVIIY.

ELY-keskus 2016b. Euroopan rakennerahastot 2014-2020. Viitattu 20.10.2016 <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/rakennerahastot-2014-2020#.WA0K4DsVIIY>.

Finnvera 2016a. Finnvera lyhyesti. Viitattu 20.1.2017 <https://www.finnvera.fi/finnvera/finnvera-lyhyesti/finnvera-esittely>.

Finnvera 2016b. Esittely. Pääomasijoitustoiminta. Viitattu 20.10.2016 <https://www.finnvera.fi/Tuotteet/Paeaeomasijoitukset/Esittely>.

Finnvera 2017a. Finnvera-laina. Viitattu 3.2.2017 <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/finnvera-laina>.

Finnvera 2017b. Siltärahoitus avustusten maksua edeltävälle ajalle. Viitattu 3.2.2017 <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat/siltärahoitus-avustusten-maksua-edeltavalle-ajalle>.

Fulmore 2016. Opas julkisesta rahoituksesta. Millaisiin tarpeisiin yritys voi julkista rahoitusta saada ja mistä sitä voisi hakea? Viitattu 2.3.2017 <http://fulmore.fi/wp-content/uploads/2016/12/Opas-julkiseen-rahoitukseen-fulmore.pdf>.

Hanhela, J. 2016. Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Yritysrahoitusasiantuntijan haastattelu 21.12.2016.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 4. Painos. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino Kustannus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kemilä, J. 2016. Raahen seudun yrityspalvelut. Yrityskehittäjän haastattelu 20.12.2016.

Kirvesniemi, M. 2013. Pk-yrityksen hankkeen valmistelun ja rahoituksen prosessin kuvaus. Case: CCustom Oy. Lahden Ammattikorkeakoulu. Liiketalouden ala. Opinnäytetyö.

Laki innovaatorahoituskeskus Tekesistä 21.11.2008/717.

Laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä 1.7.2016/429.

Maaseutuvirasto 2017. Esite maaseudun yritystuista. Viitattu 3.2.2017 http://www.mavi.fi/fi/tuet-ja-palvelut/yritystuki-kauppa-teollisuus/yritystuet/Documents/yritystuki_esite_04.pdf.

McIntyre, A. 2007. Participatory action research. Vol. 52. Los Angeles. Sage Publications cop. Xii.

Niemi, S. 2016. Kuljetuspalvelu K.Niemi Ky. Yrittäjän haastattelu 2016-2017.

Nouseva Rannikkoseutu 2016a. Kehittämissuunnitelma 2014-2020: juureva rannikko-elinvoimaa paikallisuudesta. Viitattu 22.1.2017 <http://www.nousevarannikkoseutu.fi/fi/nouseva-rannikkoseutu-ry/kehittamisstrategia-2014-2020>.

Nouseva Rannikkoseutu 2016b. Yritystuki. Perustamistuki. Viitattu 17.1.2017 <http://www.nousevarannikkoseutu.fi/fi/rahoitus/yritystuet/perustamistuki>.

Nouseva Rannikkoseutu.2016c. Yritystuki. Investointituki. Viitattu 17.1.2017 <http://www.nousevarannikkoseutu.fi/fi/rahoitus/yritystuet/investointituki>.

Rakennerahastot.fi 2017. Mitä rakennerahastot ovat. Viitattu 20.1.2017 <http://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat#.WKHjqzsVIIY>.

Suomen virallinen tilasto (SVT) 2015. Yritystukitilasto.

ISSN=1798-3355. 2015, Suorien tukien määrä kääntyi laskuun. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 6.2.2017 http://www.stat.fi/til/yrтт/2015/yrтт_2015_2016-12-01_kat_001_fi.html.

Tekes 2016a. Ohjeet rahoituksen hakemiseen ja projektin toteutukseen. Viitattu 20.10.2016 <http://www.tekes.fi/rahoitus/ohjeet/rahoitusehdot/>.

Tekes 2016b. Pk-yrityksen tuotekehitys rahoitus. Viitattu 20.10.2016 <http://www.tekes.fi/rahoitus/pk-yritys/tutkimus-kehitys-pilotointi/>.

Tekes 2016c. Tekesin hakemusmalli: tutkimus, kehitys ja pilotointi. Viitattu 20.10.2016 http://www.tekes.fi/globalassets/global/rahoitus/7-ohjeet_uusi/ha-kuohjeet/hakemusmalli_tutkimus_kehitys_pilotointi_08_2016.pdf.

Tekes 2016d. Yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoituksen yleiset ehdot. Viitattu 21.1.2017 https://www.tekes.fi/globalassets/global/asiointi/ehdot/yritysten_tutkimus- ja_kehitystoiminnan_rahoituksen_yleiset_ehdot.pdf.

Tekes 2017a. Ohjeet kustannusten seurantaan ja raportointiin. Viitattu 20.2.2017 <https://www.tekes.fi/rahoitus/ohjeet/kustannukset-ja-raportointi/>.

Tekes. 2017b. Pk-yrityksen rahoitus. Digiboosti. Viitattu 20.1.2017 <https://www.tekes.fi/rahoitus/pk-yritys/digiboosti/>.

TEM 2012. Yritystukiselvitys. Viitattu 3.2.2017 <http://tem.fi/documents/1410877/2768022/Yritystukiselvitys/ef9c63be-cf6a-44ed-88d4-cb7641365f55>.

TEM 2014. Tukialueet. Viitattu 8.3.2017 <http://tem.fi/tukialueet>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki. Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 6. PAINOS. Helsinki, Tammi.

Turula, A. 2015. Tekesin rahoitus ja palvelut. Viitattu 2.3.2017 <https://www.sli-deshare.net/K2HEL/tekesin-rahaitus-ja-palvelut>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2015. Opas de minimis -tuista. EU:n valtiontukisäännöt. Viitattu 11.11.2016 [https://tem.fi/documents/1410877/2851861/Opas+de+minimis-tuista+\(2015\)/d1c03961-09db-4f81-af50-3dfaae57c4c6](https://tem.fi/documents/1410877/2851861/Opas+de+minimis-tuista+(2015)/d1c03961-09db-4f81-af50-3dfaae57c4c6).

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Vastuualueet. Vähämerkityksellinen tuki eli de minimis-tuki. Viitattu 22.10.2016 <http://tem.fi/vahamerkityksinen-tuki-eli-de-minimis-tuki>.

Yritys-Suomi 2015. Yrityksen kehittämisavustus. Viitattu 20.10.2016 <https://yrittysuomi.fi/palvelu/-/palvelu/yrityksenkehittamisavustus>.

Yritys-Suomi 2016a. Rahoitus. Viitattu 2.2.2017 <https://yrittysuomi.fi/rahoitus1>.

Yritys-Suomi 2016b. Yrityksen kehittämisneuvonta (Raahen seutu). Viitattu 2.2.2017 <https://yrittysuomi.fi/palvelu/-/palvelu/yrityksen-kehittamisneuvonta-raahen-seutu?region=raahen-seutu>.

LIITTEET

Liite 1. Teema haastattelu runko

Liite 1. teemahaastattelu runko Kemilän ja Hanhelan haastatteluihin

TUKIRAOITUS YLEISESTI

- Mistä hakijat saavat tietoa tukirahoituksesta
- Millaiset yritykset ja missä tilanteessa hakevat tukirahoitusta
- Hakuprosessi
- Ongelmat ja haasteet hakuprosessissa
- Kehitettävää ja kiitettävää prosessissa

TOIMEKSIANTAJAN HANKE

- Toimialan laajentaminen vai uusi yritys
- Kyseisen hankkeen haasteet
- Toimintaohjeet hankkeen jatkoon